

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра міжнародних відносин

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАСВА)

вересня _____ 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Зовнішні чинники посткомуністичних трансформацій»

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти *Другий (магістерський)*

Галузь знань: 29 – Міжнародні відносини

Спеціальність: 292 – Міжнародні економічні відносини

(код і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма: *Міжнародні економічні відносини*

(назва ОП/ОПП)

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Зовнішні чинники посткомуністичних трансформацій». Одеса: ОНУ, 2022. 19 с.

Розробники: **Захарченко Алла Миколаївна**, кандидат політичних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від "29" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Погоджено із гарантом ОПП

(Тетяна РОДІОНОВА)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин, політології та соціології

Протокол № 1 від "30" 08 2022 р.

Голова НМК (Олег ХОРОШИЛОВ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № 1 від "25" серпня 2023 р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол № від " " 20 р.

Завідувач кафедри (Ольга БРУСИЛОВСЬКА)

1. Опис навчальної дисципліни
«Зовнішні чинники посткомуністичних трансформацій»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 3	Галузь знань <u>29 Міжнародні відносини</u> Спеціальність <u>292 Міжнародні економічні відносини</u> Рівень вищої освіти: <i>Другий (магістерський)</i>	<i>Обов'язкова / Дисципліна вільного вибору</i>	
		Вибіркова	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	-й
		Семестр	
		2-й	-й
		Лекції	
		20 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
60 год.	год.		
Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу — вивчення ролі зовнішніх чинників у процесі посткомуністичних переходів країн Європи (Албанія, Болгарія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Польща, Румунія, Сербія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Хорватія, Чехія, Чорногорія) та колишніх радянських республік (Азербайджан, Білорусь, Вірменія, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменістан, Узбекистан, Україна).

Завдання курсу полягають у вивченні студентами наслідків революцій в Східній Європі кінця 80-х - початку 90-х рр. ХХ ст. Розпад соціалістичного табору мав вплив як на безпосередніх учасників процесу, так і на Європу та світ в цілому. Компаративний аналіз стартових умов економічних та політичних перетворень дозволяє визначити спільні та особливі риси в розвитку країн. Курс завершується визначенням основних досягнень та проблем, що постають перед країнами регіонів ЦСЄ, ПСЄ та держав пострадянського простору в ХХІ ст. й ролі зовнішніх чинників. Вивчення і засвоєння студентами зазначеного предмету сприятиме усвідомленню розвитку світової політики в рамках міждисциплінарного аналізу та наукових підходів, сформованих в рамках різних історіографічних шкіл.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних загально-професійних компетенцій:

Здатність проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК3);

Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації. (СК 1)

Здатність розробляти та аналізувати моделі розвитку національних економік і визначати їхню роль у сучасній світогосподарській системі (СК 2)

Здатність застосовувати кумулятивні знання, наукові досягнення, інформаційні технології при здійсненні досліджень у сфері міжнародних економічних відносин (СК 12).

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням кроскультурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин. (PH3);

-досліджувати й аналізувати моделі розвитку національних економік та обґрунтовувати заходи досягнення їх стратегічних цілей в умовах трансформації світогосподарських відносин. (PH7)

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Зовнішні чинники економічних трансформацій посткомуністичних країн Європи та Азії

Тема 1. Особливості економічних реформ у країнах Центрально-Східної Європи.

Стартові умови соціально-економічних перетворень. Головні напрямки перетворень в країнах ЦСЄ. Перші програми економічних та політичних реформ: спільне та особливе. Вплив державних та недержавних акторів на процеси економічного реформування в країнах регіону. Ініціативи Європейського Союзу як інструмент економічної підтримки країн регіону.

Тема 2. Особливості економічних трансформацій в країнах Південно-Східної Європи.

Вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на процеси реформування в країнах регіону. Деструктивна роль конфліктів на постюгославському просторі. Міжнародна допомога в післявоєнному відновленні економіки.

Тема 3. Економічна трансформації пострадянських країн.

Стартові умови соціально-економічних перетворень. Економічні реформи у пострадянських країнах у 1991 — 1999 рр. Особливості економічної трансформації в країнах Балтії, значення зовнішнього чинника. Вплив

Російської Федерації на економічні трансформації в країнах пострадянського простору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Зовнішні чинники політичних трансформацій посткомуністичних країн наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.

Тема 4. Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи.

Передумови політичних реформ у східноєвропейському регіоні. Перші реформи, їх наслідки. Міжнародна підтримка процесу реформування. Формування відносини країн регіону з провідними міжнародними організаціями. Орієнтації країн на цінності ліберальної демократії західного зразка. Зародження відносин між країнами Західної Європи та країнами регіону.

Тема 5. Другий етап перехідного періоду в розвитку посткомуністичних країн Європи. «Оксамитова реставрація».

Політична трансформація країн ЦСЄ. Демократизація країн «другої хвилі». Ліквідація тоталітаризму в Албанії, початок реформ. Еволюція реформування в Болгарії та Румунії. Розпад Чехословаччини, позиція міжнародної спільноти. Формування демократичної опозиції в східноєвропейських суспільствах. Роль засобів масової інформації в посткомуністичній Європі. Складення маятникового характеру виборів наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Створення регіональних організацій для розвитку співробітництва між країнами регіону та взаємодопомоги на шляху трансформацій. Співробітництво країн регіону з ЄС та НАТО як стимул внутрішньополітичних перетворень. Початок процесу поглиблення співпраці із зазначеними структурами.

Тема 6. Значення зовнішніх чинників в політичній трансформації республік колишньої Югославії.

Початок дезінтеграції Югославії: позиція західних країн. Оформлення розпаду СРФЮ в 1989- 1992 рр. Хорватська війна 1991-1995 рр.: роль міжнародних акторів в урегулюванні конфлікту. Боснійська війна, її

наслідки для країн регіону та всього світу. Конфлікт у Косові: політичні передумови та загострення кризи наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст. Сербія і Чорногорія на початку ХХІ ст.: мирний розпад. Конфлікт у Македонії 2000-2001 рр.: роль ЄС та НАТО в урегулюванні. Інтеграція Словенії та Хорватії до Європейського Союзу: значення для країн регіону.

Тема 7. Зовнішні чинники політичної трансформації пострадянських країн.

Передумови політичних реформ у СРСР. Політика гласності на нового мислення: позиція США. Політична трансформація пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст., виокремлення країн Балтії. Європейська та євроатлантична перспектива Латвії, Литви та Естонії. Компаративний аналіз політичних реформ першого десятиліття ХХІ ст. у пострадянських країнах. Вплив Російської Федерації на політичні процеси на теренах колишнього Радянського Союзу. Вплив Турецької республіки на країни Кавказу.

ЗМІСТОВИМ МОДУЛЬ ІІІ.

Зовнішні чинники ідеологічної трансформації посткомуністичних країн.

Тема 8. Пошуки нової ідейної парадигми в країнах регіону.

Передумови ідеологічного оновлення посткомуністичних країн Європи. Ідеологічне забезпечення початкового етапу східноєвропейських перетворень. Регіональні особливості ідеологічної трансформації. Націоналістична ідеологія в посткомуністичних країнах Європи: спільне й особливе. Процес і проблеми становлення ліберальної демократії. Розвиток громадянського суспільства. Перелоги ідеологічної трансформації в країнах ЦСЄ та ПСЄ в ХХІ ст.

Тема 9. Ідеологічне оновлення країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.

Повернення до ліберально-демократичних цінностей, дистанціювання від Російської Федерації. Вплив ЄС та НАТО на формування та закріплення основ ліберальної демократії. Особливості націоналістичної ідеології в країнах ЦСЄ та ПСЄ.

Тема 10. Ідеологічна складова політичної трансформації пострадянських

країн: міжнародний вимір.

Передумови ідеологічного оновлення пострадянських країн. Ідеологічне забезпечення першого етапу перетворень. Націоналістична ідеологія в пострадянських країнах: спільне й особливе. Проблема становлення ліберальної демократії в пострадянських країнах: значення зовнішнього чинника. Майбутнє демократії: попередні сценарії.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Зовнішні чинники економічних трансформацій посткомуністичних країн Європи та Азії												
Тема 1. Особливості економічних реформ у країнах Центрально-Східної Європи.	8	2	-			6						
Тема 2. Особливості економічних трансформацій в країнах Південно-Східної Європи.	10	2	2			6						
Тема 3. Економічна трансформації пострадянських країн.	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 1	28	6	4	-	-	18						
Змістовий модуль 2. Зовнішні чинники політичних трансформацій посткомуністичних країн наприкінці ХХ - на початку ХХІ ст.												
Тема 4. Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи.	8	2	-			6						
Тема 5. Другий етап перехідного періоду в розвитку посткомуністичних країн Європи. «Оксамитова реставрація».	10	2	2			6						
Тема 6. Значення зовнішніх чинників в	8	2	-			6						

політичній трансформації республік колишньої Югославії.												
Тема 7. Зовнішні чинники політичної трансформації пострадянських країн.	10	2	2			6						
Разом за змістовим модулем 2	36	8	4			24						
Змістовий модуль 3. Зовнішні чинники ідеологічної трансформації посткомуністичних країн.												
Тема 8. Пошуки нової ідейної парадигми в країнах регіону.	8	2	-			6						
Тема 9. Ідеологічне оновлення країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.	8	2	-			6						
Тема 10. Ідеологічна складова політичної трансформації пострадянських країн: міжнародний вимір.	10	2	2			6						
	26	6	2			18						
Всього годин	90	20	10	-	-	60						

5. Темі семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості економічних трансформацій в країнах Південно-Східної Європи. 1. Загальні риси економічної системи країн Східної Європи у 80-ті рр. 20 ст. 2. Шокова терапія та градуалізм, як підходи до економічних перетворень у посткомуністичних країнах. 3. Досвід посткомуністичних країн Європи для України.	2
2	Економічна трансформації пострадянських країн. «Оксамитова реставрація». 1. Економічні реформи в країнах Балтії 2. Економічні реформи в країнах «Нової Східної Європи» 3. Економічні реформи в країнах Кавказу та Середньої Азії.	2
3	Другий етап перехідного періоду в розвитку посткомуністичних країн Європи. «Оксамитова реставрація». 1. Повернення лівих партій до влади в країнах ЦСЄ та ПСЄ.	2

	<p>Основні причини.</p> <p>2. Роль ЗМІ в посткомуністичних країнах.</p> <p>3. Співробітництво с ЄС та НАТО як стимул для проведення реформ.</p>	
4	<p>Зовнішні чинники політичної трансформації пострадянських країн.</p> <p>1. Передумови політичних реформ у СРСР.</p> <p>2. Політична трансформація пострадянських країн в 1990-х рр..</p>	2
5	<p>Ідеологічна складова політичної трансформації пострадянських країн: міжнародний вимір.</p> <p>1. Націоналістична ідеологія в пострадянських країнах.</p> <p>2. Становлення ліберальної демократії в пострадянських країнах</p>	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	<p>Особливості економічних реформ у країнах Центрально-Східної Європи.</p> <p>1. Стартові умови економічних перетворень в країнах Східної Європи наприкінці 80-х рр. ХХ ст.: зовнішній чинник.</p> <p>2. Особливості економічних трансформацій 1 пол. 90-х рр.. в країнах Центральної Східної Європи: проблеми та досягнення: міжнародна допомога.</p>	6
2.	<p>Особливості економічних трансформацій в країнах Південно-Східної Європи.</p> <p>1. Спільні риси посткомуністичних країн Південно-Східної Європи в процесі економічного реформування.</p> <p>2. Особливості економічного реформування в країнах регіону Західні Балкани. Економічна підтримка міжнародної спільноти в повоєнному відновленні.</p> <p>3. Особливості економічного реформування в Румунії та Болгарії.</p>	6
3.	<p>Економічна трансформації пострадянських країн.</p> <p>1. Особливості процесу економічного реформування в посткомуністичних країнах Середньої Азії: вплив глобальних та регіональних акторів.</p> <p>2. Особливості процесу економічного реформування в посткомуністичних країнах Кавказу: вплив РФ та країн Заходу..</p> <p>3. Особливості економічного реформування в країнах «Нової Східної Європи»: вплив РФ та країн Заходу.</p>	6
4.	<p>Політична трансформація країн Центрально-Східної Європи.</p> <p>1. Складання сучасної політичної моделі країн Центральної Східної Європи: загальна характеристика.</p> <p>2. Зовнішні чинники політичних трансформацій. Кейс ПСЄ.</p> <p>3. Зовнішні чинники політичних трансформацій. Кейс ЦСЄ.</p>	6
5.	<p>Другий етап перехідного періоду в розвитку посткомуністичних країн Європи. «Оксамитова</p>	6

	<p>реставрація».</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Повалення тоталітарного режиму в Албанії. Початок перетворень. 2. Демократизація країн «другої хвилі». 	
6.	<p>Значення зовнішніх чинників в політичній трансформації республік колишньої Югославії.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Хорватська війна. Наслідки 2. Урегулювання конфлікту в Македоні. Роль міжнародних організацій. 3. Формування незалежних республік: Сербія і Чорногорія. 	6
7.	<p>Зовнішні чинники політичної трансформації пострадянських країн.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови політичних реформ в СРСР. 2. Політична трансформація РФ в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. 3. Політична трансформація Білорусії в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. 4. Політична трансформація Молдови в кінці ХХ – на початку ХХІ ст. 	6
8.	<p>Пошуки нової ідейної парадигми в країнах регіону.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості націоналістичної ідеології в РФ та його вплив на процеси на пострадянському просторі. 2. Роль націоналістичної ідеології в країнах Кавказу. 	
9.	<p>Ідеологічне оновлення країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток ідей ліберальної демократії в країнах ЦСЄ. 2. Особливості ідеологічного забезпечення процесу політичних трансформацій в ПСЄ. 	6
10.	<p>Ідеологічна складова політичної трансформації пострадянських країн: міжнародний вимір.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Націоналістична ідеологія в країнах ПСЄ: спільне та відмінне. 2. Ідеологічна трансформація посткомуністичних країн Південно-Східної Європи після 2004 р. 	6
	<p><i>Один реферат із вищевказаного переліку обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу.</i></p> <p><i>Обсяг реферату: 12-15 сторінок.</i></p> <p><i>Характеристика змісту: за змістом навчальної дисципліни.</i></p> <p><i>Вимоги до виконання та оцінювання: основна мета роботи – глибоке вивчення важливих теоретичних або прикладних питань дисципліни за допомогою підготовки реферату (дослідження). Вельми важливим є формування таких умінь і навичок студента: здійснювати пошук і відбір різноманітної інформації; обробляти та аналізувати інформацію; логічно і послідовно викладати результати аналізу, робити аргументовані висновки; правильно оформлювати науково-довідковий матеріал; публічно захищати виконану роботу. Робота має бути написана студентом на рівні, відповідному сучасному стану розвитку комплексу наук, які вивчають міжнародні відносини. Думки вітчизняних і зарубіжних авторів, їхні загальнотеоретичні і методологічні підходи необхідно проаналізувати та систематизувати. Мінімальний обсяг використаних джерел – 8; більшість джерел повинні складати оприлюднені документи, статті та монографії. Для оформлення виноску у тексті й прикінцевого «Списку посилань» використовується стиль APA.</i></p>	
	Разом	60

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

10. Форми контролю та методи оцінювання

Методи поточного\періодичного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (рефератів), захист результатів індивідуальних завдань (рефератів).

Підсумковий контроль. Залік

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
Здобувач освіти		
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі
Добре	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички

	письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки	виконання завдання
Задовільно	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків
Незадовільно з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані вміння та навички
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для періодичного та поточного контролю

1. Зовнішній чинник східноєвропейських революція 1989 р.
2. “План Клауса” та чехословацькі економічні реформи на початку 90-х рр. 20 ст.
3. “План Бальцеровича” та польські економічні реформи 1 пол. 90-х рр. 20

ст.

4. “План Купи” та угорські економічні реформи 1 пол. 90-х рр. 20 ст.
5. Економічні реформи в Польщі у 2 пол. 90-х рр. - на початку 21 ст. “Другий план Бальцеровича”, його перспективи.
6. Значення зовнішнього фактору для економічних реформ в Чехії у 2 пол. 90-х рр. — на початку 21 ст.
7. Вплив зовнішніх чинників на економічні реформи в Угорщині у 2 пол. 90-х — на початку 21 ст.
8. Вплив зовнішніх чинників на економічну трансформацію Болгарії у 2 пол. 90-х рр. — на початку 21 ст.
9. Вплив зовнішніх чинників на економічну трансформацію Румунії у 2 пол. 90-х — на початку 21 ст.
10. Зовнішній чинник угорської політичної трансформації у 90-ті рр. 20 ст.
11. Зовнішній чинник чеської та словацької політичної трансформації у 90-ті рр. 20 ст.
12. Зовнішній чинник польської політичної трансформації у 90-ті рр. 20ст.
13. Передумови ідеологічної трансформації країн Східної Європи наприкінці 80-х рр. 20 ст.
14. Дисидентський рух, його вплив на посткомуністичну трансформацію 90-х рр. 20 ст.
15. Зовнішній чинник ідеологічної трансформації країн Центральної Східної Європи в 90-ті рр. - на початку 21
16. Історичні передумови югославської кризи.
17. Загострення національних проблем в СФРЮ в 80-ті рр. 20 ст. Прихід до влади С. Мілошевича, його програма розвитку Югославії.
18. Оформлення розпаду СФРЮ: внутрішні та зовнішні фактори.
19. Боснійська війна: причини, хід, підсумки.
20. Косовська криза: історія та сучасність.
21. СРЮ на початку 21 ст.: проблеми та досягнення.
22. Конфлікт в Македонії: до та після Охридської угоди.
23. Зовнішній чинник соціально-економічних перетворень у СРСР.
24. Зовнішній чинник економічних реформ у пострадянських країнах. 1991 - 1999 рр.: Росія.
25. Зовнішній чинник економічних реформ у пострадянських країнах. 1991 - 1999 рр.: Україна.
26. Зовнішній чинник економічних реформ у пострадянських країнах. 1991 - 1999 рр.: Білорусь.
27. Зовнішній чинник економічних реформ у пострадянських країнах. 1991 - 1999 рр.: Молдова.
28. Зовнішній чинник економічних реформ у пострадянських країнах. 1991 - 1999 рр.: Країни Закавказзя.
29. Зовнішній чинник економічних реформ у пострадянських країнах. 1991 - 1999 рр.: Країни Середньої Азії та Казахстан.
30. Зовнішній чинник економічних реформ у пострадянських країнах. 1991 - 1999 рр.: Країни Балтії.

31. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Росія.
32. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Україна.
33. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Білорусь.
34. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Молдова.
35. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Країни Закавказзя.
36. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Країни Середньої Азії та Казахстан.
37. Компаративний аналіз економічних реформ ХХІ ст. у пострадянських країнах. Країни Балтії.
38. Передумови політичних реформ у СРСР.
39. Зовнішній чинник політичних трансформацій пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Росія.
40. Зовнішній чинник політичних трансформацій пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Україна.
41. Зовнішній чинник політичних трансформацій пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Білорусь.
42. Зовнішній чинник політичних трансформацій пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Молдова.
43. Зовнішній чинник політичних трансформацій пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Країни Закавказзя.
44. Зовнішній чинник політичних трансформацій пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Країни Середньої Азії та Казахстан.
45. Зовнішній чинник політичних трансформацій пострадянських країн в 90-х рр. ХХ ст. Країни Балтії.

12.Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Індивідуальне завдання	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3			20	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	T 9	T 10		
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
85 – 89	B	Добре	
75 – 84	C	Задовільно	
70 -74	D		
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12.

Методичне забезпечення

1. Силабус навчальної дисципліни «Зовнішній чинник посткомуністичних трансформацій країн Європи та Азії».

13. Рекомендована література

Основна

1. Брусиловська О. І. Особливості політичного розвитку Польщі на початку XXI століття: основні тенденції, проблеми, досягнення. Ужгородські польські наукові читання: історія, культура, політика, право, ред. М. Ленджел, М. Палінчак. Ужгород: Ліра, 2014. С. 100–107.
2. Брусиловська О. Політико-системні трансформації в регіоні Східна Європа к 1989-2004 р.: аналіз політичної думки. *Міжнародні відносини й політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної*

політичної думки. 2016. С.183-200.

3. Брусиловська О. Політична трансформація західнобалканських країн у 2004-2009 роках.
4. Майстренко Ю. Дослідження політичних трансформацій в регіоні Західні Балкани на початку ХХ ст. *Міжнародні відносини й політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки*. 2016. С.183-200.
5. Майстренко Ю. Політичні трансформації регіону Західні Балкани на початку ХХІ століття: зовнішні чинники. *Вісник одеського національного університету*. 2017. Том 19. Вип. 1. С.92-99.
6. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав: Postsovieticum. К.: Знання, 2010. 487 с.
7. Brusylovska O. Post-communist identities and their transformations: The cases of Poland and Romania. *Balkan and Baltic States in United Europe. Histories, Religions, and Cultures II*, eds. E. Anastasova, S. Toncheva. Sofia: Paradigma Publishing House, 2018. P. 56–65.
8. Lomachynska I. A., Manchenko K. I. Influence of direct foreign investment on development of economics of Visegrad group countries: conclusions for Ukraine. *National Economic Development and Modernization: experience of Poland and prospects for Ukraine*. Riga: Baltija Publishing, 2017. P. 74–86.

Додаткова

1. Бжезинський З. Вирішальна роль України на пострадянському просторі *Політика і час*. 1997. № 9. С. 24-28.
2. Бортніков В.І. Політична участь і демократія: українські реалії. Луцьк: Вежа Волинський державний ун-т ім. Лесі Українки, 2007. 524 с.
3. Джига Т. Сучасні тенденції становлення політичної культури українського суспільства. *Політичний менеджмент*. 2011. № 1. С. 64-74.
4. Політичний клас у сучасній Україні: специфіка формування, тенденцій розвитку / А. Балабан, Л. Кочубей, А. Пахарев та ін. За ред. Ф. Рудуча. К.: Парламентське вид-во, 2010. 336 с.
5. Растоу Д. Переходи до демократії: лібералізація і демократизація.

Демократія: антологія / упорядник О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005. С. 583-605.

6. Романюк О. Посткомуністичні революції. *Політичний менеджмент*. 2005. № 4 (13)ю С. 16-28.
7. Романюк О.І. Трансформації посткомуністичних суспільств: методологічні проблеми дослідження. *Вісник ХНУ*. 2007. № 760. С. 240-247.
8. Симон Г. Трансформація в Росії та Україні після падіння комуністичного режиму: спільне та особливе. *Політична думка*. 2000. № 4. С.3-10.
9. Шедлер А. Вимірювання демократичної консолідації. *Демократія: Антологія*. К.: Смолоскип, 2005. С. 687-714.
10. Шпорлюк Р. Творення сучасної України: західний вимір. *Дух і літера*. 2004. № 13-14. С. 54-91.

Електронні інформаційні ресурси

1. The treaty of the European Union. http://europa.eu.int/eur-lex/en/treaties/dat/EU_treaty.html#0001000001
2. Інститут громадянського суспільства. www.csi.org.ua
3. Інститут міжнародних досліджень процесів інтеграції та глобалізації <http://igi.com.ua>
4. Національний інститут стратегічних досліджень. www.niss.gov.ua